

MEMO

Datum : 19 november 2019
Aan : Burgemeester en wethouders deelnemend aan het platform Verward Gedrag
Kopie : ambtenaren WvGGZ
Van : Jan Pierik, directeur Publieke Gezondheid
Betreft : Offerte uitvoeringstaken WvGGZ 2.0 *(na bespreking met gemeenten 15.11.2019)*

1. Aanleiding en inleiding

De Wet verplichte GGZ (WvGGZ) vervangt samen met de Wet Zorg en Dwang (WZD) per 1 januari 2020 de Wet Bijzondere Opnemingen in Psychiatrische Ziekenhuizen (BOPZ). De gemeenten in de regio Gelderland-Midden bereiden de invoering van deze wet samen met relevante ketenpartners voor. Bestuurlijke afstemming vindt plaats in de Stuurgroep en het Platform Verward Gedrag. Ambtelijke afstemming verloopt via het Kernteam WvGGZ. April 2019 zijn diverse werkgroepen opgericht, waarin onderdelen van de WvGGZ verder zijn uitgewerkt. De resultaten van de werkgroepen zijn verwerkt tot een regionaal inrichtingsvoorstel WvGGZ dat 2 oktober 2019 is opgeleverd. Het inrichtingsvoorstel is positief ontvangen en heeft ertoe geleid dat VGGM verzocht is inzichtelijk te maken wat het betekent als VGGM een aantal WvGGZ-taken uitvoert.

Het aanbod dat 30 oktober 2019 is gepresenteerd in het Platform Verward Gedrag wordt in dit voorstel nader toegelicht. Het voorstel is opgesteld ten behoeve van besluitvorming in de colleges van B&W over deelname aan de regionale uitvoering. Aangezien op dit moment onbekend is welke gemeenten kiezen voor lokale en welke voor regionale uitvoering, bevat dit voorstel vier financiële scenario's.

1.1. Over de Wvoggz

De WvGGZ regelt de rechten van mensen die te maken hebben met verplichte geestelijke gezondheidszorg. De WvGGZ focust op behandeling en niet op opname (zoals bij de WBOPZ). De WvGGZ is bedoeld om, voordat een opname noodzakelijk is, meer en adequater iets te kunnen doen voor psychiatrisch patiënten. Gericht op hun eigen bescherming, bescherming van de omgeving en/of de samenleving. De zorg kan zowel binnen als buiten instellingen worden geboden.

Belangrijke wijzigingen zijn maatwerkoplossingen in de verplichte zorg (zowel klinische behandeling als poliklinische of thuisbehandeling worden mogelijk), de invloed van de cliënt zelf, de grotere betrokkenheid van familie en andere directbetrokkenen en de aandacht voor participatie. Dit betekent voor gemeenten een andere rol dan zij voorheen hadden onder de BOPZ. Een belangrijke wijziging voor gemeenten is de invoering van het Verkennend Onderzoek.

1.2. Taken die zich lenen voor regionale uitvoering

VGGM is gevraagd om de onderdelen meldpunt inclusief triage en verkennend onderzoek, het horen en regionale bijeenkomsten op zich te nemen. De verbinding tussen de werkzaamheden meldpunt inclusief triage, verkennend onderzoek en horen, is groot. Medewerkers kunnen indien wenselijk elkaar ondersteunen dan wel rouleren bij het uitvoeren van de werkzaamheden.

De betreffende taken sluiten aan bij de werkzaamheden zoals die momenteel worden uitgevoerd door het team Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGZ) van VGGM. De OGGZ richt zich op sociaal kwetsbare mensen die zorg en/of hulp nodig hebben en komt in actie bij stagnerende casuïstiek en/of zorgwekkende zorgmijders. Deze doelgroep komt (deels) overeen met de doelgroep van de WvGGZ.

Naast kennis van de doelgroep beschikt de OGGZ over kennis van het netwerk cq. de sociale kaart. Het takenpakket van het Centraal Meldpunt van VGGM wordt uitgebreid zodat het meldpunt ook fungeert als Meldpunt WvGGZ.

2. Meldpunt WvGGZ

VGGM richt een meldpunt in voor meldingen die mogelijk kunnen leiden tot een zorgmachtiging. Het meldpunt is bereikbaar voor burgers en professionals. Politie, Geneesheer Directeur, zorgverleners die beroepsmatige zorg verlenen aan een betrokkene en zorgaanbieders van forensische zorg hebben een eigen lijn om een zorgmachtiging aan te vragen.

Gezien de niet-acute aard van de meldingen is het meldpunt WvGGZ geopend op werkdagen van 9.00 – 17.00 uur. Het regionale meldpunt kan telefonisch of per mail benaderd worden. Buiten het genoemde tijdvak wordt een antwoordapparaat ingesteld zodat melders ook dan hun melding kunnen doen. Er wordt vervolgens tijdens kantooruren teruggebeld. Het aantal meldingen buiten kantooruren wordt bijgehouden. Dit kan gebruikt worden als sturingsinformatie voor 2021.

Het meldpunt WvGGZ wordt bemenst door een medewerker die bepaalt of meldingen al dan niet in aanmerking komen voor een verkennend onderzoek. Niet iedere melding bij het meldpunt WvGGZ komt immers in aanmerking voor een verkennend onderzoek¹. Aanneمة is dat het aantal meldingen drie tot vijf keer zo hoog is als het aantal te verwachten verkennende onderzoeken.

Bij niet-WvGGZ-meldingen kan het gaan om:

- cliënten die al in zorg zijn
- meldingen over cliënten die behoefte hebben aan een vorm van ondersteuning, niet zijnde WvGGZ zorg of geen zorg behoeven
- meldingen over cliënten die vrijwillig in zorg gaan of bemoeizorg behoeven.

Ook voor deze meldingen wordt bekeken welk vervolgtraject nodig is, bijvoorbeeld de overdracht naar lokale veld/ sociaal domein van de betreffende gemeente.

De schatting voor het aantal meldingen in 2020 voor de regio Gelderland-Midden ligt tussen de 555 en 925² meldingen.

Een succesfactor voor het meldpunt WvGGZ is de bekendheid en vindbaarheid van het meldpunt, zowel voor professionals als inwoners. Een tweede succesfactor is de samenwerking met de gemeente en vervolgens met sociale (wijk)teams en/of lokale meldpunten. Ingezet zal worden op korte lijnen, heldere criteria en goed verwachtingsmanagement.

Als de triagist bepaalt dat de melding voldoet aan de criteria WvGGZ,³, dan is de volgende stap het uitvoeren van het verkennend onderzoek. De gemeente wordt hierover geïnformeerd.

2.1 Verkennend Onderzoek

De medewerker verkennend onderzoek bouwt voort op de informatie die de triage opleverde.

Bronnen voor het verkennend onderzoek zijn o.a. bestaande registratiesystemen, afstemming met de

¹ Bij de afweging of melding een WvGGZ-melding betreft, wordt ook rekening gehouden met de wet zorg en dwang.

² Het aantal meldingen is gebaseerd op het aantal verkennende onderzoeken, met een factor 3 tot 5. Het aantal verkennende onderzoeken is gebaseerd op 20% van het aantal rechtelijk machtiging dat in 2018 is afgegeven (134 op de 100.000).

³ Drie factoren die een route naar WvGGZ in werking stelt: 1. Is het aannemelijk dat het gedrag van betrokkene ernstig nadeel veroorzaakt?, 2. Is het aannemelijk dat er verplichte zorg noodzakelijk is?, 3. Is het aannemelijk dat er sprake is van een psychische stoornis?

juiste contactpersoon/ -personen binnen de gemeente, afstemming met betrokken wijkcoaches/consulenten en relevante (zorg) partners. Indien nodig en haalbaar spreekt de medewerker met de cliënt door op huisbezoek te gaan.

Als VGGM op basis van de uitkomsten van het verkennend onderzoek van mening is dat de noodzaak tot verplichte zorg aanwezig is, dient VGGM namens de betreffende gemeente een aanvraag voor de voorbereiding van een verzoekschrift voor een zorgmachtiging in bij de Officier van Justitie. VGGM informeert de melder, als dit een directe naaste betreft, over de afhandeling van de melding.

De gemeente organiseert een contactpersoon/casemanager die als aanspreekpunt voor de regionaal regisseur fungeert. Elke gemeente draagt er zorg voor VGGM te mandateren deze taken namens de betreffende gemeente uit te voeren.

Binnen 14 dagen moet het verkennend onderzoek zijn afgerond. Deze termijn start op het moment dat de melding is ontvangen bij het meldpunt. De uitkomst van het onderzoek is een advies aan de burgemeester van de betreffende gemeente waaruit blijkt of er wel of geen noodzaak is tot verplichte zorg. Aanneمة is dat het verkennend onderzoek 16 uur per casus kost.

Aanneمة is dat het aantal verkennend onderzoeken ongeveer 20% van het aantal rechterlijke machtigingen bedraagt (134.00 per 100.000 inwoners). Er is gekozen voor een percentage van 20% omdat een deel van de zorgmachtigingen niet door een gemeente wordt aangevraagd. Ook politie, Openbaar Ministerie, Geneesheer Directeur en zorgaanbieder kunnen een zorgmachtiging (ambtshalve) aanvragen. Bijvoorbeeld na een crisismaatregel of een aanvraag door het Openbaar Ministerie t.b.v. personen die in het Veiligheidshuis worden besproken. Tot de huidige RM-en behoren ook casussen die per 1.1.2020 onder de Wet Zorg en Dwang zullen vallen. Veelal zal de zorginstelling dan de aanvragende organisatie zijn. Omdat de vormen van verplichte zorg worden uitgebreid kan dit een ophogend effect hebben op het aantal zorgmachtigingen.

Het percentage verkennend onderzoeken is een belangrijke variabele in de berekening die intensief gemonitord wordt. Een wijziging van 20% naar 30% leidt bijvoorbeeld tot een kostenverhoging van € 110.069 in de tweede variant onder 6. Financieel kader.

3. Horen

In het kader van de WvGGZ moet voorafgaand aan het opleggen van een crisismaatregel de betreffende cliënt zo mogelijk in de gelegenheid worden gesteld om te worden gehoord. Doel van het horen is om bij het opleggen van een crisismaatregel de rechtspositie van de cliënt te versterken. Het horen moet gedaan worden door een onafhankelijk persoon die geen betrokkenheid heeft bij het zorgproces. VGGM wordt gemandateerd door de burgemeester om het onderdeel horen uit te voeren.

Het horen moet zo snel mogelijk plaatsvinden (uiterlijk binnen drie uur). De crisismaatregel moet uiterlijk twaalf uur na de beoordeling van de psychiater worden afgegeven. VGGM voert het horen tijdens kantooruren uit via het meldpunt. Voor de bereikbaarheid in de avond-, nacht- en weekenduren richt VGGM een nieuw piket in dat 24/7 bereikbaar is. De medewerkers die piket draaien, zijn (waar mogelijk) dezelfde medewerkers als de medewerkers die het meldpunt bemensen en/of het verkennend onderzoek uitvoeren.

Bij het onderdeel horen is uitgegaan is van het aantal IBS-en in 2018 en de aanname dat 20% van de personen waarvoor de GGZ adviseert een crisismaatregel op te leggen, gehoord kan worden. Het horen vindt telefonisch plaats en duurt (inclusief afhandeling) gemiddeld 1 uur per persoon. Hierbij wordt gebruik gemaakt van Khonraad.

VGGM past het horen toe volgens de leidraad zoals opgesteld in het regionaal inrichtingsvoorstel uitvoering WvGGZ Gelderland-Midden. De burgemeester ontvangt het hoor-verslag om te beoordelen of er een last opgelegd dient te worden. In de loop van 2020 wordt bekeken of het doen van een audioverslag meerwaarde heeft. Ook gaan we op termijn met gemeenten in gesprek over de wenselijkheid van het 'zien' van de cliënt.

4. Regionaal periodiek overleg

De gemeente blijft regie houden op de keten in het kader van WvGGZ. Voor een goede uitvoering van de WvGGZ is regionale samenwerking tussen betrokken partijen en afstemming van de mogelijkheden en uitvoering van verplichte zorg van groot belang. De WvGGZ geeft de verplichting om hiervoor per regio een periodiek overleg in te richten met ten minste de colleges van B&W, de geneesheer-directeuren uit de regio, een relevante afvaardiging van het Openbaar Ministerie.

VGGM levert de ambtelijk secretaris voor het regionaal overleg. Naast voorbereiding en verslaglegging van de regionale overleggen neemt de ambtelijk secretaris deel aan de maandelijke overleggen van het kernteam. En vervult hij/zij een rol in het verzamelen van monitor- en analysegegevens. De verwachting is dat de rol van ambtelijk secretaris 120 uur op jaarbasis vraagt.

5. Gehanteerde uitgangspunten

De WvGGZ gaat per 1 januari 2020 van kracht. Er is dus geen ervaring met de gevolgen die de invoering van deze wet zal hebben op de dagelijkse praktijk van betrokken organisaties en cliënten. De taakuitvoering zoals zal worden uitgevoerd door VGGM is daarmee gebaseerd op verschillende aannames.

2020 is een pilot jaar waarin we ervaring op gaan doen met de dagelijkse praktijk die voortvloeit uit de WvGGZ. De actieve monitoring en evaluatie in Q3 draagt er toe bij dat gemeenten naar 2021 weloverwogen keuzes kunnen maken.

Het voorstel voor de taakuitvoering zoals beschreven in deze offerte is gebaseerd op de volgende uitgangspunten:

- Ontvangen melding inclusief uitvoering triage en verkennend onderzoek, en horen zijn onderling dermate verbonden dat ze één geheel vormen. Gemeenten die gebruik willen maken van de regionale uitvoering, nemen het hele pakket af.
- Voor het efficiënt en kostengunstig kunnen organiseren van bovenstaande taken is er sprake van een ondergrens aan deelnemende gemeenten: in ieder geval de helft van de gemeenten en minimaal de helft van het aantal inwoners van Gelderland-Midden.
- Er zijn verschillende aannames rondom de nieuwe taken. Het aannemen van meldingen en het horen vragen om beschikbaarheid binnen de afgesproken uren. Daarom is bij het horen en ontvangst meldingen/triage 'beschikbaarheid' een passend financieringsmodel. Voor het verkennend onderzoek is uitgegaan van PxQ.
- Het tijdsbestek tussen besluitvorming en invoering WvGGZ is kort. Er zal sprake zijn van een groeimodel, waarbij ernaar wordt gestreefd dat er op 1 januari 2020 een basis invulling van horen, meldfunctie en verkennend onderzoek gerealiseerd is.
- 2020 zal zowel voor gemeenten als VGGM een overgangsjaar zijn. In het overgangsjaar stelt VGGM voor 1 dag per week een coördinator aan om de implementatie van de invoering binnen VGGM te ondersteunen. De coördinator draait mee in de uitvoering en heeft 8 uur per week om nieuwe medewerkers in te werken, protocollen bij te stellen, samenwerking met wijkteams en gemeenten te optimaliseren, etc.

- De taakinrichting en bijbehorende begroting zijn gebaseerd op diverse aannames. We monitoren daadwerkelijke inzet en rapporteren hierover per kwartaal. In Q3 vindt evaluatie van de uitvoering en de gehanteerde uitgangspunten plaats. Dit kan leiden tot bijstelling voor 2021 en verder.

6. Financieel kader

In onderstaande tabel zijn de kosten voor de uitvoering van het meldpunt, triage en verkennend onderzoek en regionaal overleg voor vier scenario's uitgewerkt. Zoals eerder benoemd in deze offerte is de begroting opgebouwd op basis van verschillende aannames.

Aantal inwoners deelnemende gemeenten	690.062	574.352 ⁴	465.565	50% van het aantal inwoners Gelderland Midden
Meldfunctie	€ 185.920	€ 185.920	€ 185.920	€ 185.920
Verkennend onderzoek	€ 264.488	€ 220.138	€ 177.676	€ 132.244
Horen	€ 35.800	€ 33.744	€ 33.261	€ 32.600
ICT systeem/* Khonraad	PM	PM	PM	PM
Coördinator WvGGZ	€ 37.184	€ 37.184	€ 37.184	€ 37.184
Ambtelijk secretaris	€ 12.212	€ 12.212	€ 12.212	€ 12.212
Totaal bedrag	€ 535.604	€ 489.199	€ 446.253	€ 400.160
Kosten per inwoner ⁵	€ 0,78	€ 0,85	€ 0,96	€ 1,16

*Kosten nog niet bekend. Het gaat om zowel kosten voor gemeenten als voor VGGM.

7. Overige aandachtspunten

Tijdsbestek

De voorbereidingstijd om de voorziening tijdig in te richten, is kort. Daarom is ervoor gekozen om op 1 januari 2020 te starten met de basisvariant. In de loop van het jaar zal enerzijds ervaring op worden gedaan met hoe de voorzieningen werken, alsmede een beter beeld wordt verkregen van de aantallen en de benodigde tijd per casus. Aandachtspunten in de aanloop naar 2020 zijn:

- werving van nieuw personeel
- beschikbaarheid personeel
- opleiding (nieuw) personeel
- inrichten werkprocessen in samenspraak met gemeenten en (zorg)partners
- tijdige oplevering Khonraad en inrichten ICT

⁴ Gemeente Ede heeft ambtelijk en bestuurlijk aangegeven uit te gaan van lokale uitvoering

⁵ Voor de verdeelsleutel van de kosten is uitgegaan van het inwonersaantal

Communicatie

In het regionaal inrichtingsvoorstel is opgenomen dat er geen regionale campagne wordt uitgerold om stigmatisering van de doelgroep te voorkomen. Ook staat er dat het van belang is dat bij aanvang van de wet eerst de basis op orde dient te komen. Het is daarnaast wel zo dat er in aanloop naar 1 januari 2020 geïnvesteerd zal moeten worden in de bekendheid en vindbaarheid van het meldpunt WvGGZ. Een succesvolle regionale uitvoering WvGGZ is afhankelijk van de manier waarop VGGM en gemeenten met betrokken partijen communiceren over en samenwerken met betrokken partijen i.h.k.v. WvGGZ. De communicatiestrategie zal ambtelijk verder worden uitgewerkt.

8. Vervolgproces

Gemeenten wordt gevraagd om deze offerte te bespreken in het college van B&W. Verzocht wordt om het besluit om al dan niet gebruik te maken van de regionale uitvoering WvGGZ voor datum 1 december 2019, kenbaar te maken bij VGGM (directiesecretariaatpg@vggm.nl)

Op basis van de collegebesluiten maakt VGGM een finale berekening van de totaalkosten en de kosten per gemeente en zal zij bij de deelnemende gemeenten een subsidieverzoek indienen.

Op 15 november staat een bijeenkomst gepland met de ambtenaren WvGGZ. Daar wordt de actuele stand van zaken besproken rondom de implementatie zoals communicatie, afstemming met gemeentelijke en lokale processen.